Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kuues koda)

7. juuli 2017*

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika — Piiravad meetmed seoses olukorraga Ukrainas — Rahaliste vahendite külmutamine — Isikute, üksuste ja asutuste loetelu, kelle suhtes kohaldatakse rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamist — Hageja nime jätmine loetellu — Põhjendamiskohustus — Kaitseõigused — Omandiõigus — Õigus tegeleda majandustegevusega — Proportsionaalsus — Võimu kuritarvitamine — Hea halduse põhimõte — Ilmne hindamisviga

Kohtuasjas T-215/15,

Mykola Yanovych Azarov, elukoht Kiiev (Ukraina), esindajad: advokaadid G. Lansky ja A. Egger,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: J.-P. Hix ja F. Naert,

kostja,

mille ese on ELTL artikli 263 alusel esitatud nõue tühistada nõukogu 5. märtsi 2015. aasta otsus (ÜVJP) 2015/364, millega muudetakse otsust 2014/119/ÜVJP teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (ELT 2015, L 62, lk 25), ja nõukogu 5. märtsi 2015. aasta rakendusmäärus (EL) 2015/357, millega rakendatakse määrust (EL) nr 208/2014 teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (ELT 2015, L 62, lk 1), osas, milles need aktid jätavad hageja nime nende isikute loetellu, kelle suhtes kõnealuseid piiravaid meetmeid kohaldatakse,

ÜLDKOHUS (kuues koda),

koosseisus: president G. Berardis (ettekandja), kohtunikud D. Spielmann ja Z. Csehi,

kohtusekretär: ametnik S. Bukšek Tomac,

arvestades menetluse kirjalikku osa ja 15. detsembri 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

Vaidluse taust

1 Hageja Mykola Yanovych Azarov oli 11. märtsist 2010 kuni 28. jaanuarini 2014 Ukraina peaminister.

2 Käesolev kohtuasi kuulub nende kohtuasjade hulka, mis käsitlevad piiravaid meetmeid, mis on kehtestatud seoses olukorraga Ukrainas pärast 2014. aasta veebruaris Kiievis Iseseisvuse väljakul toimunud meeleavalduste mahasurumist.

3 Euroopa Liidu Nõukogu võttis 5. märtsil 2014 vastu otsuse 2014/119/ÜVJP teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (ELT 2014, L 66, lk 26). Samal kuupäeval võttis nõukogu vastu määruse (EL) nr 208/2014 teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (ELT 2014, L 66, lk 1) (edaspidi koos „2014. aasta märtsi aktid“).

4 Otsuse 2014/119 artikli 1 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Külmutatakse kõik rahalised vahendid ja majandusressursid, mis kuuluvad või milles kontroll või kasutusõigus kuulub isikutele, kes on tuvastatud kui Ukraina riigivara seadusvastase omastamise eest vastutajad, Ukrainas inimõiguste rikkumise eest vastutavatele isikutele ning nendega seotud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele, nii nagu nad on lisas loetletud.

2. Rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei anta otse ega kaudselt lisas loetletud füüsiliste või juriidiliste isikute, üksuste või asutuste käsutusse ega nende toetamiseks.“

5 Sama artikli järgmistes lõigetes on määratud kindlaks rahaliste vahendite külmutamise tingimused.

6 Kooskõlas otsusega 2014/119 näeb määrus nr 208/2014 ette rahaliste vahendite külmutamise meetmete võtmise ja määrab kindlaks rahaliste vahendite külmutamise tingimused sõnastuses, mis on sisuliselt identne nimetatud otsuse sõnastusega.

7 2014. aasta märtsi aktides silmas peetud isikute nimed on esitatud otsuse 2014/119 lisas ja määruse nr 208/2014 I lisas toodud identses loetelus (edaspidi „loetelu“), kus on eelkõige esitatud nende loetellu kandmise põhjendused.

8 Hageja nimi on kantud loetellu koos tuvastamisandmetega „Ukraina peaminister kuni 2014. aasta jaanuarini“ ja järgmise põhjendusega:

„Isik, kelle suhtes algatati Ukrainas uurimine tema osalemise kohta kuritegudes, mis on seotud Ukraina riigile kuuluvate rahaliste vahendite omastamise ja nende ebaseadusliku ülekandmisega Ukrainast välja.“

9 Nõukogu avaldas 6. märtsil 2014 Euroopa Liidu Teatajas teatise isikutele, kelle suhtes kohaldati piiravaid meetmeid, mis on sätestatud otsuses 2014/119 ja määruses nr 208/2014 (ELT 2014, C 66, lk 1). Teatise kohaselt „[võivad a]sjaomased isikud […] esitada nõukogule koos täiendavate dokumentidega taotluse, et otsus nende kandmise kohta [...] loetelusse uuesti läbi vaadataks“.

10 12. mail 2014 esitas hageja hagi otsuse 2014/119 ja määruse nr 208/2014 tühistamiseks. See hagi registreeriti Üldkohtu kantseleis numbriga T-331/14.

11 Nõukogu võttis 29. jaanuaril 2015 vastu otsuse (ÜVJP) 2015/143, millega muudetakse otsust 2014/119 (ELT 2015, L 24, lk 16), ja määruse (EL) 2015/138, millega muudetakse määrust nr 208/2014 (ELT 2015, L 24, lk 1) (edaspidi koos „2015. aasta jaanuari aktid“).

12 Otsusega 2015/143 täpsustati alates 31. jaanuarist 2015 nende isikute nimetamise kriteeriume, kelle rahalised vahendid külmutatakse. Otsuse 2014/119 artikli 1 lõige 1 asendati järgmise tekstiga:

„1. Külmutatakse kõik rahalised vahendid ja majandusressursid, mis kuuluvad või mille kontroll või kasutusõigus kuulub Ukraina riigivara seadusvastase omastamise eest vastutavatena tuvastatud isikutele ja Ukrainas inimõiguste rikkumise eest vastutavatele isikutele ning nendega seotud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele, nii nagu on loetletud lisas.

Käesoleva otsuse kohaldamise eesmärgil kuuluvad Ukraina riigivara seadusvastase omastamise eest vastutavatena tuvastatud isikute hulka isikud, kelle suhtes Ukraina ametiasutused on algatanud uurimise seoses järgmisega:

a) Ukraina avaliku sektori vahendite või vara seadusvastane omastamine või sellele kaasaaitamine või

b) ametiseisundi kuritarvitamine avaliku võimu kandjana eesmärgiga saavutada põhjendamatu eelis endale või kolmandale isikule ja põhjustades sellega Ukraina avaliku sektori vahendite või vara vähenemise või sellele tegevusele kaasaaitamine.“

13 Määrusega 2015/138 muudeti määrust nr 208/2014 vastavalt otsusele 2015/143.

14 Nõukogu teatas hagejale 2. veebruari 2015. aasta kirjas, et ta kavatseb säilitada piiravad meetmed hageja suhtes, ning edastas talle [*konfidentsiaalne*] [1] 10. oktoobri 2014. aasta kirja (edaspidi „10. oktoobri 2014. aasta kiri“), teavitades hagejat võimalusest esitada märkusi. Hageja esitas 18. veebruari 2015. aasta kirjas oma märkused.

15 Nõukogu võttis 5. märtsil 2015 vastu otsuse (ÜVJP) 2015/364, millega muudetakse otsust 2014/119 (ELT 2015, L 62, lk 25), ja rakendusmääruse (EL) 2015/357, millega rakendatakse määrust nr 208/2014 (ELT 2015, L 62, lk 1) (edaspidi koos „vaidlustatud aktid“).

16 Otsusega 2015/364 muudeti otsuse 2014/119 artiklit 5, pikendades piiravate meetmete kohaldamist hageja suhtes kuni 6. märtsini 2016. Seetõttu asendati loetelu vastavalt vaidlustatud aktidele.

17 Nende muudatuste järel jäi hageja nimi loetellu koos tuvastamisandmetega „Ukraina peaminister kuni 2014. aasta jaanuarini“ ja uue põhjendusega, mis on sõnastatud järgmiselt:

„Isik, kelle suhtes Ukraina asutused on algatanud kriminaalmenetluse seoses riigile kuuluvate rahaliste vahendite või vara omastamisega.“

18 Nõukogu teatas 6. märtsi 2015. aasta kirjas hagejale tema suhtes piiravate meetmete säilitamisest.

Hagiavalduse esitamisele järgnenud asjaolud

19 Üldkohus tühistas 28. jaanuari 2016. aasta kohtuotsusega Azarov *vs.* nõukogu (T-331/14, EU:T:2016:49) otsuse 2014/119 ja määruse nr 208/2014 hagejat puudutavas osas.

1 — Konfidentsiaalsed andmed kustutatud.

20 Nõukogu võttis 4. märtsil 2016 vastu otsuse (ÜVJP) 2016/318, millega muudetakse otsust 2014/119 (ELT 2016, L 60, lk 76), ja rakendusmääruse (EL) 2016/311, millega rakendatakse määrust nr 208/2014 (ELT 2016, L 60, lk 1). Need aktid pikendavad piiravaid meetmeid eelkõige hageja suhtes kuni 6. märtsini 2017.

21 Otsuse 2016/318 ja rakendusmääruse 2016/311 peale esitas hageja Üldkohtule 27. aprillil 2016 uue hagi (kohtuasi T-190/16, Azarov *vs.* nõukogu).

Menetlus ja poolte nõuded

22 Hageja esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 29. aprillil 2015. Hageja esitas ka Üldkohtu 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 76a alusel taotluse kohtuasja lahendamiseks kiirendatud menetluses.

23 Üldkohus (üheksas koda) jättis 28. mai 2015. aasta otsusega kohtuasja kiirendatud menetluses lahendamise taotluse rahuldamata.

24 Nõukogu esitas kostja vastuse 7. juulil 2015. Ta esitas 8. juulil 2015 ka vastavalt Üldkohtu kodukorra artiklile 66 põhjendatud taotluse selle kohta, et kostja vastusele lisatud teatavate dokumentide sisu ei tsiteeritaks kohtuasjaga seotud dokumentides, millele üldsusel on juurdepääs. Hageja esitas konfidentsiaalsena käsitlemise taotlusele vastuväited.

25 Hageja esitas repliigi 27. augustil 2015 ja nõukogu esitas vasturepliigi 12. oktoobril 2015.

26 Nõukogu esitas 14. oktoobril 2015 vastavalt Üldkohtu kodukorra artiklile 66 põhjendatud taotluse selle kohta, et hagiavalduse ühe lisa ja vasturepliigi ühe lisa sisu ei avaldataks kohtuasjaga seotud dokumentides, millele üldsusel on juurdepääs.

27 Kuna Üldkohtu kodade koosseisu muudeti, määrati ettekandja-kohtunik kuuendasse kotta ning seetõttu määrati käesolev kohtuasi sellele kojale.

28 Ettekandja-kohtuniku ettepanekul otsustas Üldkohus (kuues koda) avada menetluse suulise osa.

29 Poolte kohtukõned ning vastused Üldkohtu küsimustele kuulati ära 15. detsembri 2016. aasta kohtuistungil.

30 Hageja palub Üldkohtul:

— tühistada vaidlustatud aktid teda puudutavas osas;

— määrata teatavad menetlust korraldavad meetmed;

— mõista kohtukulud välja nõukogult.

31 Nõukogu palub Üldkohtul:

— jätta hagi rahuldamata;

— teise võimalusena jätta otsuse 2015/364 tagajärjed kehtima kuni hetkeni, kui jõustub rakendusmääruse 2015/357 osaline tühistamine;

— mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

32 Hagi põhjenduseks esitab hageja viis väidet, mis puudutavad esiteks põhjendamiskohustuse rikkumist, teiseks põhiõiguste rikkumist, kolmandaks võimu kuritarvitamist, neljandaks hea halduse põhimõtte rikkumist ja viiendaks ilmset hindamisviga.

Esimene väide, et rikutud on põhjendamiskohustust

33 Hageja sõnul ei ole nõukogu otsus jätta tema nimi loetellu põhjendatud. Eelkõige ei seleta „põhjendused“ konkreetseid ja täpseid põhjusi ega õiguslikke ja faktilisi asjaolusid, mis viisid vaidlustatud aktide vastuvõtmiseni, ega vasta seega nõuetele, mis on sedastatud põhjendusi ja kaitseõiguste järgimist puudutavas kohtupraktikas. Lisaks asjaolu, et nõukogu ei edastanud neid põhjendusi piiravate meetmete vastuvõtmise ajal ega ka nii ruttu kui võimalik pärast nende vastuvõtmist, kujutab endast Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 47 rikkumist.

34 Hageja väidab samuti, et vaidlustatud aktide põhjendused, mille kohaselt on tema „suhtes [...] algatatud kriminaalmenetlus“, ei ole õiged, kuna tema suhtes algatatud kriminaalmenetlus on alles algstaadiumis. Pealegi ei ole põhjendatud seda, et hagejale heidetakse ette rahaliste vahendite seadusvastast omastamist. Nimelt ei selgu nõukogu poolt aluseks võetud dokumendist, et selles esitatud faktid kujutaksid endast rahaliste vahendite seadusvastast omastamist.

35 Repliigis heidab hageja nõukogule ette ka seda, et viimane piirdus Ukraina ametiasutustelt tulenevates dokumentides esitatu kordamisega, ilma et ta oleks andnud oma autonoomset hinnangut.

36 Nõukogu ei nõustu hageja argumentidega.

37 ELTL artikli 296 teises lõigus on kirjas: „[õ]igusaktides esitatakse nende vastuvõtmise põhjused […]“.

38 Harta artikli 41 lõike 2 punkti c kohaselt, millele ELL artikli 6 lõige 1 omistab aluslepingutega võrreldes samaväärse õigusjõu, kätkeb õigus heale haldusele eeskätt „asutuste kohustust põhjendada oma otsuseid“.

39 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peavad ELTL artikliga 296 ja harta artikli 41 lõike 2 punktiga c nõutavad põhjendused vastama vaidlustatud akti laadile ja selle vastuvõtmise kontekstile. Need peavad selgelt ja ühemõtteliselt näitama akti vastu võtnud institutsiooni kaalutlusi, nii et huvitatud isik võiks tutvuda võetud meetme põhjendustega ning pädev kohus saaks teostada kontrolli. Põhjendamisnõude hindamisel tuleb arvestada juhtumi asjaolusid (vt kohtuotsus, 14.4.2016, Ben Ali *vs.* nõukogu, T-200/14, ei avaldata, EU:T:2016:216, punkt 94 ja seal viidatud kohtupraktika).

40 Ei ole nõutav, et põhjendustes oleks täpselt ära toodud kõik asjakohased faktilised ja õiguslikud asjaolud, kuna seda, kas akti põhjendused vastavad ELTL artikli 296 ja harta artikli 41 lõike 2 punkti c nõuetele, tuleb hinnata mitte ainult akti sõnastust, vaid ka konteksti ja kõiki asjaomast valdkonda reguleerivaid õigusnorme silmas pidades. Esiteks on huve kahjustav akt seega piisavalt põhjendatud, kui see on tehtud huvitatud isikule teadaolevas kontekstis, mis võimaldab tal tema suhtes võetud meetme ulatust mõista. Teiseks peab akti põhjenduste täpsuse aste olema proportsionaalne materiaalsete võimaluste ja tehniliste tingimuste või tähtajaga, millest kinni pidades see tuleb teha (vt kohtuotsus, 14.4.2016, Ben Ali *vs.* nõukogu, T-200/14, ei avaldata, EU:T:2016:216, punkt 95 ja seal viidatud kohtupraktika).

41 Eelkõige ei saa reeglina seisneda vara külmutamise meetme põhjendused ainult üldises ja stereotüüpses formuleeringus. Kui käesoleva otsuse punktis 40 toodud kaalutlustest ei tulene teisiti, peab sellise meetme puhul, vastupidi, olema ära näidatud spetsiifilised ja konkreetsed põhjused, mille tõttu

nõukogu leiab, et asjaomased õigusnormid on huvitatud isiku suhtes kohaldatavad (vt kohtuotsus, 14.4.2016, Ben Ali *vs.* nõukogu, T-200/14, ei avaldata, EU:T:2016:216, punkt 96 ja seal viidatud kohtupraktika).

42 Lõpuks tuleb meenutada, et akti põhjendamise kohustus kujutab endast olulist vorminõuet, mida tuleb eristada põhjenduste põhjendatusest, mis on seotud vaidlusaluse akti sisulise õiguspärasusega. Akti põhjendamine seisneb nimelt nende põhjenduste formaalses väljendamises, millel see akt põhineb. Kui neis põhjendustes on tehtud viga, siis mõjutab see kõnealuse akti sisulist õiguspärasust, mitte aga selle põhjendatust, mis võib olla piisav ka väärasid põhjendusi esitades (kohtuotsused, 22.3.2001, Prantsusmaa *vs.* komisjon, C-17/99, EU:C:2001:178, punkt 35, ja 15.11.2012, nõukogu *vs.* Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, punktid 60 ja 61).

43 Käesoleval juhul olgu märgitud, et põhjendus hageja nime kandmiseks loetellu, mida muudeti vaidlustatud aktidega, kui tema nimi jäeti sinna loetellu (vt punkt 17 eespool), on spetsiifiline ja konkreetne ning selles on nimetatud asjaolud, mis on hageja nime loetellu jätmise aluseks, see tähendab asjaolu, et Ukraina asutused on tema suhtes algatanud kriminaalmenetluse seoses riigile kuuluvate rahaliste vahendite või vara seadusvastase omastamisega.

44 Pealegi toimus hageja suhtes piiravate meetmete säilitamine kontekstis, mis on teada hagejale, kes võttis nõukoguga toimunud suhtlemise käigus teadmiseks 10. oktoobri 2014. aasta kirja, millest nõukogu lähtus nende meetmete säilitamisel (vt selle kohta kohtuotsused, 15.11.2012, nõukogu *vs.* Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, punktid 53 ja 54 ning seal viidatud kohtupraktika, ja 6.9.2013, Bank Melli Iran *vs.* nõukogu, T-35/10 ja T-7/11, EU:T:2013:397, punkt 88). Selles kirjas on märgitud [*konfidentsiaalne*]. Lisaks hõlmab see kontekst ka hageja ja nõukogu vahelist suhtlust kohtuasjas, milles tehti 28. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Azarov *vs.* nõukogu (T-331/14, EU:T:2016:49).

45 Kõike eeltoodut arvestades peab järeldama, et vaidlustatud aktides on õiguslikult piisavalt esile toodud õiguslikud ja faktilised asjaolud, millel aktid vastuvõtja seisukohast põhinevad.

46 Hageja argumendid ei sea seda järeldust kahtluse alla.

47 Mis puudutab esiteks loetellu kandmise põhjenduse väidetavat stereotüüpsust, siis olgu märgitud, et kuigi selles põhjenduses esitatud kaalutlused on samad kui need, mille põhjal kehtestati piiravad meetmed teiste loetelus nimetatud füüsiliste isikute suhtes, on nende eesmärk siiski kirjeldada konkreetset olukorda, milles on hageja, kelle suhtes toimus sarnaselt teiste isikutega kohtumenetlus, millel oli seos Ukraina riigile kuuluvate rahaliste vahendite seadusvastast omastamist käsitleva uurimisega (vt selle kohta kohtuotsus, 27.2.2014, Ezz jt *vs.* nõukogu, T-256/11, EU:T:2014:93, punkt 115).

48 Mis puudutab teiseks vaidlustatud aktides ning 2014. aasta märtsi aktides esitatud põhjenduste erinevust, siis tuleb sedastada, nagu rõhutas ka nõukogu, et kuivõrd vaidlustatud aktide põhjendus on piisav, siis ei saa asjaolu, et teistes aktides on pisut erinev põhjendus, kujutada endast vaidlustatud aktide õigusvastasuse põhjust.

49 Mis puudutab kolmandaks hageja väidet, et vaidlustatud aktides esitatud põhjendus erineb 10. oktoobri 2014. aasta kirjas esitatust, siis tuleb märkida, et see kiri viitab [*konfidentsiaalne*]. Asjaolu, et selles kirjas viidatakse ühtlasi ka [*konfidentsiaalne*], ei oma tähtsust põhjendamiskohustuse väidetava rikkumisega seoses.

50 Mis puudutab lõpuks hageja argumente seoses põhjenduse usutavusega, siis tuleb märkida, et need puudutavad põhjenduse sisulist põhjendatust, mistõttu hinnatakse neid vastavalt eespool punktis 42 viidatud kohtupraktikale tagapool viienda väite raames.

51 Eeltoodud arutlusest lähtuvalt tuleb esimene väide tagasi lükata.

Teine väide, et on rikutud põhiõigusi

52 Sellel väitel on neli osa, mis puudutavad vastavalt omandiõiguse rikkumist, majandustegevusega tegelemise õiguse rikkumist, kõnealuste piiravate meetmete ebaproportsionaalsust ja kaitseõiguste rikkumist.

53 Esmalt tuleb hinnata neljandat osa kaitseõiguste rikkumise kohta, seejärel järjest omandiõiguse rikkumist, majandustegevusega tegelemise õiguse rikkumist ja kõnealuste piiravate meetmete ebaproportsionaalsust puudutavat osa.

Neljas osa, mille kohaselt on rikutud kaitseõigusi

54 Hageja heidab nõukogule sisuliselt ette, et ta rikkus tema õigust olla ära kuulatud, kuna nõukogu edastas talle teavet, mis ei olnud piisavalt täpne, et ta saaks esitada tõhusalt oma seisukoha seoses asjaoludega, millele tema vastu tuginetakse. Täpsemalt olid 10. oktoobri 2014. aasta kirjas esitatud ebamäärased ja üldised kaalutlused ning kiri ei vasta tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele. Lisaks ei võtnud nõukogu arvesse kaalutlusi, mille hageja oli esitanud, et tõendada, et ta ei saanud talle ette heidetud rikkumisi toime panna. Lisaks ei võtnud nõukogu arvesse ka Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) arvukaid rikkumisi Ukraina ametiasutuste poolt.

55 Nõukogu vaidleb hageja argumentidele vastu.

56 Esiteks tuleb märkida, et põhiõigus sellele, et piirava meetme võtmisele eelneva menetluse ajal järgitakse kaitseõigusi, on sõnaselgelt sätestatud harta artikli 41 lõike 2 punktis a (vt selle kohta kohtuotsus, 21.12.2011, Prantsusmaa *vs.* People's Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, punkt 66).

57 Kui järgneva rahaliste vahendite külmutamise otsusega jäetakse loetellu isiku või üksuse nimi, mis oli juba kantud isikute ja üksuste loetellu, kelle rahalised vahendid külmutatakse, peab sellise otsuse vastuvõtmisele üldjuhul eelnema nendest asjaoludest teavitamine, millele isiku vastu tuginetakse, ning asjaomasele isikule või üksusele võimaluse andmine olla ära kuulatud (vt selle kohta kohtuotsus, 21.12.2011, Prantsusmaa *vs.* People's Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, punkt 62).

58 Õigust olla eelnevalt ära kuulatud tuleb järgida, kui nõukogu tugineb uutele asjaoludele sellise isiku suhtes, kelle suhtes piirav meede võetakse ja kelle nimi jäetakse kõnealusesse loetellu (kohtuotsused, 18.6.2015, Ipatau *vs.* nõukogu, C-535/14 P, EU:C:2015:407, punkt 26, ja 13.9.2013, Makhlouf *vs.* nõukogu, T-383/11, EU:T:2013:431, punkt 43).

59 Käesolevas asjas tuleb märkida, et otsuse 2014/119 artikli 2 lõigetes 2 ja 3 ning määruse nr 208/2014 artikli 14 lõigetes 2 ja 3 on ette nähtud, et nõukogu edastab oma otsuse, sealhulgas loetellu kandmise põhjused, asjaomasele füüsilisele või juriidilisele isikule, üksusele või asutusele kas otse, juhul kui aadress on teada, või teatise avaldamise kaudu, andes talle võimaluse esitada märkused. Kui esitatakse märkusi või uusi olulisi tõendeid, vaatab nõukogu oma otsuse läbi ning teavitab sellest asjaomast füüsilist või juriidilist isikut, üksust või asutust. Lisaks, selle otsuse artikli 5 kolmanda lõigu kohaselt vaadatakse otsust pidevalt uuesti läbi ning määruse nr 208/2014 artikli 14 lõike 4 kohaselt vaadatakse loetelu korrapäraselt ja vähemalt iga 12 kuu tagant läbi. Vaidlustatud aktid tuginevad neile esialgsete aktidele, mis on 2014. aasta märtsi aktid, ja nendega pikendatakse rahaliste vahendite külmutamist pärast seda, kui nõukogu on loetelu uuesti läbi vaadanud.

60 Sellega seoses tuleb eespool punktis 58 mainitud kohtupraktikast tulenevat põhimõtet arvestades esile tõsta, et kui nõukogu jättis hageja nime loetellu, võttis ta arvesse uusi asjaolusid, mida ei olnud hagejale juba edastatud pärast tema nime esmast loetellu kandmist.

61 Nimelt ühest küljest ei lange vaidlustatud aktide põhjendused kokku hageja nime esmasel loetellu kandmisel esitatud põhjendustega (vt punktid 8 ja 17 eespool). Teisest küljest tugineb nõukogu uutele tõenditele, see tähendab 10. oktoobri 2014. aasta kirjale.

62 Seetõttu oli nõukogul kohustus kuulata hageja ära enne nende aktide vastuvõtmist.

63 Kohtuasja toimikust ilmneb, et olles juhtinud oma 2. veebruari 2015. aasta kirjas hageja tähelepanu asjaolule, et loetellu kandmise kriteeriumi muudeti 2015. aasta jaanuari aktidega (vt punktid 12 ja 13 eespool), mis olid kirjale lisatud, ja olles läbi vaadanud hageja argumendid, mis talle olid esitatud, teavitas nõukogu hagejat, et ta kavatses jätta tema suhtes piiravad meetmed kehtima. Nõukogu viitas niisiis 10. oktoobri 2014. aasta kirjale, mis oli lisatud 2. veebruari 2015. aasta kirjale, kui tõendile, mis põhjendas hageja nime kandmist loetellu, ja andis lõpuks hagejale võimaluse oma märkused esitada. 18. veebruari 2015. aasta kirjas edastas hageja nõukogule täiendavad tõendid, põhjendamaks oma taotlust vaadata uuesti läbi tema nime kandmine loetellu.

64 Vahetult pärast vaidlustatud aktide vastuvõtmist vastas nõukogu pealegi 6. märtsi 2015. aasta kirjaga hageja 18. veebruari 2015. aasta kirjas esitatud märkustele, lükates need tagasi. Lisaks edastas nõukogu talle vaidlustatud aktid ja andis võimaluse esitada täiendavaid märkusi. 27. märtsi 2015. aasta kirjas rahuldas nõukogu ka hageja taotluse, mis oli esitatud viimase 9. märtsi 2015. aasta elektronkirjas ja milles ta palus võimalust tutvuda nõukogu teatud dokumentidega.

65 Nende asjaolude alusel tuleb järeldada, et nõukogu täitis hageja kaitseõiguste järgimise kohustused menetluse käigus, mille tagajärjel võeti vastu vaidlustatud aktid. Nimelt tuleb sedastada, et hagejal oli võimalus tutvuda teabe ja tõenditega, mille alusel jäeti kehtima piiravad meetmed tema suhtes, ja hageja sai õigel ajal esitada oma märkused ja käesoleva hagi, viidates enda kaitseks toimiku asjasse puutuvatele asjaoludele.

66 Seda tõdemust ei sea kahtluse alla ka hageja teised argumendid.

67 Esiteks tuleb märkida, et nagu mainis nõukogu, puudutavad hageja väited talle edastatud teabe ebamäärase või ebatäpse laadi kohta pigem põhjendamiskohustuse väidetavat rikkumist nõukogu poolt. Sellega seoses tuleb niisiis viidata eespool esimese väite analüüsi raames esitatud kaalutlustele.

68 Mis puudutab teiseks hageja argumente tema kaitseõiguste väidetavast rikkumisest Ukraina ametiasutuste poolt, siis tuleb sarnaselt nõukoguga märkida, et hageja ei saa tugineda nende õiguste väidetavale rikkumisele või mis tahes muule rikkumisele Ukrainas pooleli olevas menetluses, et tõendada tema kaitseõiguste rikkumist selle menetluse raames, mille tagajärjel nõukogu pikendas kõnealuseid piiravaid meetmeid, kuna kaitseõiguste rikkumine saab seisneda üksnes nende õiguste rikkumises Euroopa Liidu institutsioonide poolt. Lisaks, mis puudutab täpsemalt väidetavalt õigusvastast keeldumist lubada tutvuda toimikuga, mis olevat koostatud Kiievi Petcherski piirkonna kohtu 5. märtsi 2015. aasta otsusega, siis piisab märkimisest, et see kohus tegi oma otsuse samal kuupäeval, kui vaidlustatud aktid vastu võeti, ja et seetõttu ei saa see kuidagi mõjutada vaidlustatud aktide õiguspärasust.

69 Mis puudutab kolmandaks argumenti, et nõukogu piirdus teabega, mille ta sai [*konfidentsiaalne*], taotlemata täiendavat teavet hageja poolt talle edastatud asjaolusid arvestades, siis tuleb märkida, et selline argument ei tähenda, et hagejal ei olnud võimalust oma seisukohta esitada, ning see ei saa niisiis kujutada endast tema kaitseõiguste rikkumist.

70 Pealegi, kuivõrd seda argumenti tuleb mõista nii, et see viitab sisuliselt nõukogu ilmsele hindamisveale, võttes arvesse tema valduses olevaid tõendeid, siis tuleb seda hinnata tagapool viienda väite raames.

71 Eeltoodud põhjendustest lähtudes tuleb teise väite neljas osa tagasi lükata.

Esimene osa, mille kohaselt on rikutud omandiõigust

72 Hageja leiab, et vaidlustatud aktid riivavad tema omandiõigust, mis on kaitstud harta artikli 17 lõikega 1. Tema sõnul võrdub tema suhtes kohaldatav rahaliste vahendite külmutamine *de facto* sundvõõrandamisega, nagu tuleneb pealegi Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast. Vaidlustatud aktidega kehtestatud piirangud, mis tuginevad pelkadele väidetele, võeti vastu ilma liidu õiguses sätestatud menetluslike tagatisteta. Hageja sõnul ei ole nõukogu tõendanud, et vaidlustatud aktide vastuvõtmise hetkel toimus juba tema suhtes menetlus nende asjaolude alusel, mis on märgitud loetellu kandmise põhjendustes. Hageja omandiõiguse piirangut ei saa seega lugeda harta artikli 52 lõike 1 tähenduses „seadusega“ ette nähtud piiranguks. Lisaks ei tõendanud nõukogu selliste tingimuste olemasolu, mis võimaldaksid põhjendada põhiõiguste riiveid.

73 Nõukogu ei nõustu hageja argumentidega.

74 Harta artikli 17 lõike 1 sätestab:

„Igaühel on õigus vallata, kasutada, käsutada ja pärandada oma seaduslikul teel saadud omandit. Kelleltki ei tohi tema omandit ära võtta muidu kui üldistes huvides ja seaduses ette nähtud juhtudel ja tingimustel ning õigeaegse ja õiglase hüvituse eest. Omandi kasutamist võib reguleerida seadusega niivõrd, kui see on vajalik üldistes huvides.“

75 Harta artikli 52 lõikest 1 tuleneb esiteks, et hartaga tunnustatud õiguste ja vabaduste teostamist tohib piirata ainult seadusega, ning arvestades nimetatud õiguste ja vabaduste olemust, ning teiseks, et proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt võib piiranguid seada üksnes juhul, kui need on vajalikud ning vastavad tegelikult liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele või kui on vaja kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi.

76 Kohtupraktika kohaselt tingib rahaliste vahendite külmutamise meede vaieldamatult omandiõiguse kasutamise piirangu (vt selle kohta kohtuotsus, 3.9.2008, Kadi ja Al Barakaat International Foundation *vs.* nõukogu ja komisjon, C-402/05 P ja C-415/05 P, EU:C:2008:461, punkt 358).

77 Antud juhul on tõsi, et hageja omandiõigust on piiratud, kuna ta ei saa eeskätt oma liidu territooriumil asuvaid rahalisi vahendeid käsutada, välja arvatud konkreetse loa korral, ning tema käsutusse ei või otseselt ega kaudselt anda mingeid rahalisi vahendeid ega majandusressursse. Kuna vaidlustatud aktide tagajärjel pikendati hageja vara külmutamist kuni 6. märtsini 2016, piirati nendega tingimata hageja omandiõiguse teostamist kuni selle kuupäevani.

78 Siiski ei ole omandiõigus harta artikli 17 lõikes 1 kaitstud vormis absoluutne õigus ja seetõttu võib seda piirata harta artikli 52 lõikes 1 sätestatud tingimustel (vt kohtuotsus, 27.2.2014, Ezz jt *vs.* nõukogu, T-256/11, EU:T:2014:93, punkt 195 ja seal viidatud kohtupraktika).

79 Nagu nähtub harta viidatud artikli 52 lõikest 1, peab nimetatud õiguse teostamise piirang aga liidu õigusele vastamiseks täitma kolm tingimust.

80 Esiteks peab piirang olema ette nähtud „seadusega“. Teisisõnu peab meetmel olema seaduslik alus. Teiseks peab piirang vastama liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvale eesmärgile. Nende eesmärkide hulgas on ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) raames taotletavad eesmärgid, mis on esitatud ELL artikli 21 lõikes 2. Kolmandaks ei tohi piirang olla ülemäärane. Ühelt poolt peab piirang

olema taotletava eesmärgi seisukohast vajalik ning proportsionaalne. Teiseks ei tohi riivata asjaomase õiguse või vabaduse „olemust“, see tähendab selle sisu (vt kohtuotsus, 27.2.2014, Ezz jt *vs.* nõukogu, T-256/11, EU:T:2014:93, punktid 197–200 ja seal viidatud kohtupraktika).

81 Käesoleva asja puhul on need kolm tingimust täidetud.

82 Esiteks on piirang „seadusega“ ette nähtud, kuna hageja nime jätmine loetellu vastab loetellu kandmise kriteeriumile, mis oli esialgu ette nähtud otsuse 2014/119 artikli 1 lõikes 1, mida on muudetud otsusega 2015/143 ja mida vaidlustatud aktidega ei muudetud; see kriteerium seisneb uurimise algatamises asjaomase isiku suhtes seoses riigile kuuluvate vahendite seadusvastase omastamisega.

83 Teiseks tuleb sedastada, et vaidlustatud aktid on kooskõlas ELL artikli 21 lõike 2 punktis b toodud eesmärgiga, nagu see ilmneb otsuse 2014/119 põhjendusest 2, mille kohaselt kõnealuste piiravate meetmete eesmärk on tugevdada ja toetada õigusriiki Ukrainas. Niisiis on kõnealused aktid vastu võetud Ukraina ametivõimude toetamise poliitika raames, mille eesmärk on soodustada Ukraina poliitilist ja majanduslikku stabiliseerimist ja täpsemalt aidata selle riigi ametivõime nende võitluses riigi vahendite seadusvastase omastamise vastu.

84 Mis puudutab kolmandaks hageja omandiõigusesse sekkumise proportsionaalsust, siis tuleb meenutada, et proportsionaalsuse põhimõte kui liidu õiguse üldpõhimõte nõuab, et liidu institutsioonide aktid ei ületaks selle piire, mis on sobiv ja vajalik asjaomaste õigusnormidega taotletavate eesmärkide saavutamiseks. Juhul kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb seega valida kõige vähem piirav meede, ning põhjustatud ebameeldivused ei tohi olla seatud eesmärkidega võrreldes ülemäärsed (vt kohtuotsus, 5.3.2015, Ezz jt *vs.* nõukogu, C-220/14 P, EU:C:2015:147, punkt 205 ja seal viidatud kohtupraktika).

85 Kohtupraktikast ilmneb, et piiravatest meetmetest tingitud ebameeldivused ei ole taotletavate eesmärkidega võrreldes ülemäärased, võttes arvesse esiteks asjaolu, et need meetmed on oma olemuselt ajutised ja tagasipööratavad ega kahjusta seetõttu omandiõiguse „olemust“, ning teiseks, et neist võib teha erandi asjaomaste isikute põhivajaduste, kohtukulude või erakorraliste kulutuste katteks (vt selle kohta kohtuotsus, 27.2.2014, Ezz jt *vs.* nõukogu, T-256/11, EU:T:2014:93, punkt 209 ja seal viidatud kohtupraktika).

86 Ühelt poolt aitavad kõnealused piiravad meetmed lisaks sellele, et need hõlbustavad Ukraina avaliku sektori vahendite tagastamist, ka tõhusalt kaasa nende vahendite seadusvastase omastamise tuvastamise hõlbustamisele, ja teiselt poolt ei esita hageja ühtegi argumenti, mis tõendaks, et need meetmed ei ole sobivad või et esinevad muud meetmed, mis on taotletud eesmärkide saavutamiseks vähem piiravad.

87 Järelikult tuleb ka teise väite esimene osa tagasi lükata.

Teine osa, mis puudutab majandustegevusega tegelemise õiguse rikkumist

88 Hageja sõnul rikuvad vaidlustatud aktid harta artiklit 16, mis hõlmab majandus- või kaubandustegevusega tegelemise vabadust, lepinguvabadust ja vaba konkurentsi. Kuna need aktid sätestavad mitte üksnes rahaliste vahendite, vaid ka kõigi majandusressursside külmutamise, siis muudavad need ettevõtjana tegutsemise sisuliselt võimatuks. Need meetmed on taotletud eesmärkidega võrreldes ebaproportsionaalsed, kuna kõnealuste aktide vastuvõtmise hetkel ei olnud õigusriik ega inimõiguste järgimine Ukrainas enam ohustatud, eelkõige hageja poolt, kes ei olnud enam poliitilisel ametikohal ja viibis välismaal.

89 Nõukogu ei nõustu hageja argumentidega.

90 Harta artiklis 16 on sätestatud, et „[e]ttevõtlusvabadust tunnustatakse liidu õiguse ning siseriiklike õigusaktide ja tavade kohaselt“.

91 Kohtupraktikast ilmneb, et kuigi piirav meede võib omada arvestatavaid negatiivseid tagajärgi ja olulist mõju asjaomase isiku kutsealasele tegevusele, ei taotleta sellega muud, kui tema vara külmutamist ja seda ettevaatusabinõuna. Seda tehes ei ole meetme vahetu eesmärk takistada asjaomase isiku tulundusliku tööstus- või kaubandustegevuse teostamist liidus (vt kohtuotsus, 14.4.2016, Ben Ali *vs.* nõukogu, T-200/14, ei avaldata, EU:T:2016:216, punkt 253 ja seal viidatud kohtupraktika). Lisaks ei ole hageja esitanud ühtegi konkreetset asjaolu näitamaks, et ta teostab või kavatseb teostada majandustegevust liidus või et tema rahaliste vahendite külmutamine kahjustaks tema olemasolevat majandustegevust.

92 Euroopa Kohus on igal juhul majandustegevuse teostamise vabadusega seoses leidnud, et arvestades harta artikli 16 sõnastust, võib selle puhul olla lubatud mitmesugune avaliku võimu sekkumine, millega võidakse üldistes huvides kehtestada piirangud majandustegevusele (vt kohtuotsus, 28.11.2013, nõukogu *vs.* Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, punkt 123 ja seal viidatud kohtupraktika).

93 Isegi kui siinses asjas oletada, et vaidlusalused meetmed tõepoolest piiravad hageja viidatud majanduslikke õigusi, siis tuleb esiteks sedastada, et kõnealune piirang, mis on sätestatud otsuse 2014/119 üldkohaldatava sättega, on seadusega ette nähtud (vt punkt 82 eespool).

94 Teiseks teenib see piirang vaidlusaluste meetmetega taotletavat üldise huvi eesmärki (vt punkt 83 eespool).

95 Kolmandaks ei saa seda piirangut lugeda nimetatud eesmärgi seisukohast ülemääraseks. Sellega seoses tuleb märkida, et hageja ei viita ühelegi asjaolule, mis võimaldaks nimetatud piirangu proportsionaalsuse kahtluse alla seada. Ta ei väida nimelt, et esineks mõni vähem piirav meede kui vaidlusalune meede, mis oleks siiski sobiv vaidlustatud aktidega taotletavate eesmärkide saavutamiseks (vt selle kohta kohtuotsus, 14.4.2016, Ben Ali *vs.* nõukogu, T-200/14, ei avaldata, EU:T:2016:216, punkt 257 ja seal viidatud kohtupraktika).

96 Eelnevatest kaalutlustest lähtudes tuleb teise väite teine osa tagasi lükata.

Kolmas osa, mis puudutab piiravate meetmete ebaproportsionaalsust

97 Hageja sõnul on piiravate meetmete kehtestamine ebaproportsionaalne, kuna külmutatud vara summal ei ole piire ja see ei oma seost kõnealuste meetmete eesmärgiga. Nimelt ei ole siinses asjas kindlaks määratud ei ette heidetud rikkumisest puudutatud riigi vahendite summa ega ka külmutatud vara või majandusressursside summa. Hageja leiab, et nõukogu kaalutlused, mis puudutavad vara piiramise rakendamise raskusi, ei ole põhjendatud. Lõpuks meenutab hageja, et nõukogu peab tõendama nende meetmete proportsionaalsust.

98 Nõukogu ei nõustu hageja argumentidega.

99 Tuleb meenutada, et proportsionaalsuse põhimõte kui liidu õiguse üldpõhimõte nõuab, et liidu institutsioonide aktid ei ületaks selle piire, mis on sobiv ja vajalik asjaomaste õigusnormidega taotletavate eesmärkide saavutamiseks. Juhul kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb seega valida kõige vähem piirav meede, ning põhjustatud ebameeldivused ei tohi olla seatud eesmärkidega võrreldes ülemäärsed (vt kohtuotsus, 27.2.2014, Ezz jt *vs.* nõukogu, T-256/11, EU:T:2014:93, punkt 205 ja seal viidatud kohtupraktika).

100 Nagu nõukogu põhjendatult väitis, tuleb esile tõsta, et kuna puudub kohtuotsus, mis puudutab hageja vastu Ukrainas esitatud süüdistuste põhjendatust, ei saanud nõukogu vaidlustatud aktide vastuvõtmise hetkel teada väidetavalt seadusvastaselt omastatud riigile kuuluvate vahendite laadi ega ise määrata ära nende suurusjärku. Seega ei saanud nõukogu eristada hageja ülejäänud varast seda vara, mis võis olla hageja varale lisandunud pärast selliseid seadusvastaseid omastamisi. Selles olukorras ei olnud nõukogul mingit alust võtta vastu otsus, mis määraks näiteks hageja rahaliste vahendite osalise külmutamise.

101 Pealegi tuleb isegi eeldusel, et hageja väidab, et rahaliste vahendite külmutamine ei ole põhjendatud suuremas ulatuses kui väidetavalt seadusvastaselt omastatud vara väärtus, nagu see tuleneb nõukogu valduses olnud teabest, sellega seoses lisaks märkida, et esiteks annab [*konfidentsiaalne*] üksnes ligikaudse hinnangu seadusvastaselt omastatud vara väärtusele ning teiseks on külmutatud rahaliste vahendite summa piiritlemine praktikas väga raske, kui mitte võimatu, nagu nõukogu ka põhjendatult väidab.

102 Pealegi, nagu meenutati eespool punktis 85, on esiteks vaidlustatud meetmed oma olemuselt ajutised ja tagasipööratavad ega kahjusta seetõttu omandiõiguse „olemust“, ning teiseks võib kõnealustest meetmetest teha erandi asjaomaste isikute põhivajaduste, kohtukulude või erakorraliste kulutuste katteks.

103 Kõike eeltoodut arvestades tuleb teise väite kolmas osa ja järelikult teine väide tervikuna tagasi lükata.

Kolmas väide, et võimu on kuritarvitatud

104 Hageja väidab, et nõukogu võttis tema suhtes piiravad meetmed, ilma et tal oleks olnud tõendeid asjaolude kohta, millele viidati, et põhjendada tema nime jätmist loetellu. Tema sõnul on võimu kuritarvitatud ka siis, kui taotletud eesmärk on seaduspärane, aga akti tulemus ei aita selle eesmärgi saavutamisele kaasa. Vara külmutamine ei võimalda saavutada eesmärki tugevdada ja toetada õigusriiki ja inimõiguste austamist Ukrainas ei üldiselt ega konkreetselt seoses hagejaga, kuna ta ei olnud vaidlustatud aktide vastuvõtmise hetkel enam poliitilisel ametikohal. Lisaks ei esitanud Ukraina ametiasutused isegi mitu kuud pärast kõnealuste meetmete kehtestamist tõendeid, mis põhjendaksid hageja nime kandmist loetellu. Lõpuks ei aita käesolevatel asjaoludel kõnealused meetmed Ukraina ametiasutustel saada tagasi seadusvastaselt omastatud avalikke vahendeid.

105 Nõukogu ei nõustu hageja argumentidega.

106 Kõigepealt tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on õigusakti puhul võimu kuritarvitamisega tegemist üksnes siis, kui objektiivsete, asjakohaste ja üksteist toetavate tõendite põhjal selgub, et õigusakt on vastu võetud ainult või peamiselt muude eesmärkide saavutamiseks kui need, millele on viidatud, või spetsiaalselt vastava juhtumi lahendamiseks ette nähtud menetluse vältimiseks (vt kohtuotsus, 14.10.2009, Bank Melli Iran *vs.* nõukogu, T-390/08, EU:T:2009:401, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

107 Käesoleval juhul olgu meenutatud, et 2014. aasta märtsi aktid nägid nii algses kui ka 2015. aasta jaanuari aktide ja vaidlustatud aktidega muudetud redaktsioonis ette piiravad meetmed isikute suhtes, kes on tuvastatud Ukraina riigivara seadusvastase omastamise eest vastutavana, et toetada õigusriiki Ukrainas.

108 Nagu märgiti eespool punktis 83, tuleb esiteks märkida, et otsuse 2014/119 eesmärk vastab ELL artikli 21 lõike 2 punktis b mainitud ühele eesmärgile; viimati nimetatud säte näeb ette, et liit määratleb ja viib ellu ühist poliitikat ja ühismeetmeid ning taotleb koostöö kõrget astet kõikides

rahvusvaheliste suhete valdkondades, selleks et tugevdada ja toetada demokraatiat ja õigusriiki, inimõigusi ja rahvusvahelise õiguse põhimõtteid; ja teiseks, et sellist eesmärki on võimalik vaidlusaluste meetmetega saavutada.

109 Eelkõige on seda eesmärki võimalik saavutada vara külmutamise meetmetega, mille kohaldamisala piirdub – nagu antud juhul – isikutega, kes on tuvastatud Ukraina riigivara seadusvastase omastamise eest vastutavana, ja nendega seotud isikutega, see tähendab isikutega, kelle tegevus võis kahjustada ametiasutuste ja nendega seotud organite nõuetekohast toimimist (vt selle kohta ja analoogia alusel kohtuotsused, 28.5.2013, Trabelsi jt *vs.* nõukogu, T-187/11, EU:T:2013:273, punkt 92; 28.5.2013, Chiboub *vs.* nõukogu, T-188/11, ei avaldata, EU:T:2013:274, punkt 53; ning 2.4.2014, Ben Ali *vs.* nõukogu, T-133/12, ei avaldata, EU:T:2014:176, punkt 70).

110 Pealegi ei ole hageja tõendanud, et nõukogu oleks vaidlustatud aktide või 2014. aasta märtsi aktidega, mida muudeti 2015. aasta jaanuari aktidega, taotlenud peamiselt teistsugust eesmärki, kui tugevdada ja toetada õigusriiki Ukrainas.

111 Nimelt tuleb esiteks märkida sarnaselt nõukoguga, et hageja nime loetellu jätmist põhjendavate konkreetsete tõendite väidetav puudumine ei oma tähtsust, kuna küsimus, kas piiravad meetmed tuginevad piisavalt kindlale faktilisele alusele, ei mõjuta mingil moel küsimust, kas nõukogu tegutses muudel eesmärkidel kui need, millele on viidatud, või kas ta üritas vältida piiravate meetmete vastuvõtmiseks ette nähtud menetlust.

112 Mis puudutab teiseks argumenti, et vaidlustatud aktidega taotletud eesmärki, see tähendab tugevdada ja toetada õigusriiki Ukrainas, ei ole võimalik saavutada seoses hagejaga, kuna ta ei ole enam poliitilisel ametikohal selles riigis, siis tuleb meenutada, et see eesmärk hõlmab ka Ukraina ametiasutuste aitamist seadusvastaselt omastatud riigile kuuluvate rahaliste vahendite tagasisaamisel ja et vaidlustatud aktid aitavad selle eesmärgi saavutamisele kaasa (vt punkt 86 eespool), ning seda sõltumata küsimusest, kas hageja on veel Ukraina valitsuses poliitilisel ametikohal.

113 Seetõttu tuleb kolmas väide tagasi lükata.

Neljas väide, et on rikutud hea halduse põhimõtet

114 Hageja väidab, et vaidlustatud aktid rikuvad mitmes aspektis hea halduse põhimõtet, mis on esitatud harta artiklis 41. See põhimõte hõlmab tema väitel esmalt õigust olla ära kuulatud, mis tähendab huvitatud isiku õigust olla informeeritud menetluse algatamisest ja selle esemest, ning võimalust esitada oma märkused faktiliste ja õiguslike asjaolude kohta. Põhimõte hõlmavat ka seda, et pädev ametiasutus peab oma otsuse tegemisel neid märkusi arvesse võtma, kusjuures erandeid sellest saab vaid kitsendavalt tõlgendada. Õigus olla ära kuulatud tähendab muu hulgas õigust erapooletule kohtlemisele, mis takistab nõukogul määrata piiravaid meetmeid ühepoolselt kogutud andmete põhjal.

115 Seejärel on hageja sõnul siinses asjas rikutud hea halduse põhimõttest tulenevat õigust õiglasele kohtlemisele, kuna tema nime loetellu jätmise põhjendust ei kinnitanud faktid. Seega ei toimunud erapooletut menetlust, kuna nõukogu lisas toimikusse ilma uurimata kolmandalt riigilt pärit kirjad.

116 Lõpuks väidab hageja, et hea halduse põhimõte nõuab tõsist ja hoolikat faktide uurimist, seda aga siinses asjas ei toimunud. Asjaolu, et nõukogu ei kontrollinud eelkõige talle esitatud asjaolude alusel fakte ja Ukraina õigust, näitab pealegi selle institutsiooni erapoolikust ja hageja suhtes toimunud ebaõiglast kohtlemist.

117 Nõukogu ei nõustu hageja argumentidega.

118 Tuleb märkida, et käesoleva väite raames märgib hageja, et on rikutud hea halduse põhimõtet, viidates reale õigustele, nagu õigus olla ära kuulatud, mis tähendab õigust olla informeeritud menetluse algatamisest ja selle esemest, ning õigust esitada faktiliste ja õiguslike asjaolude kohta oma märkused, ning teatud kohustustele, näiteks ametiasutuse kohustus oma akte põhjendada, hoolsalt fakte tuvastada ning erapooletuse ja õiglase kohtlemise kohustus.

119 Hageja on aga suuremale osale nende õiguste väidetavast rikkumisest juba esimese ja teise väite raames viidanud. Võttes arvesse, et hageja ei esita konkreetseid argumente, ei ole vajalik neid etteheiteid käesoleva väite raames uuesti läbi vaadata.

120 Mis puudutab täpsemalt etteheidet erapooletuse ja õiglase kohtlemise kohustuse väidetavat rikkumise kohta, siis tuleb osas, milles hageja tugineb oma etteheites väitele, et piiravate meetmete põhjendust „ei kinnitanud nõutud faktid“, täpsustada, et seda hinnatakse sisuliselt viienda väite raames. Osas, milles hageja tugineb selles etteheites asjaolule, et nõukogu „lisas toimikusse ilma uurimata kolmandalt riigilt pärit kirjad“, siis tuleb meenutada, et nõukogu valduses oli vaidlustatud aktide vastuvõtmise hetkel 10. oktoobri 2014. aasta kiri ja hageja märkused, ja et ta otsustas jätta hageja nime loetellu, võttes arvesse neid kahte elementi. Nõukogu ei teinud seega viga, kui ta otsustas neile elementidele tuginedes hageja nime loetellu jätta. Lisaks ilmneb kohtupraktikast, et nõukogu ei pea süstemaatiliselt ise uurimisi või kontrolle läbi viima täiendavate täpsustuste saamiseks, kui ta tugineb kolmanda riigi ametiasutuste esitatud tõenditele, et võtta piiravad meetmed sellest riigis pärit isikute suhtes, kelle suhtes toimub seal kohtumenetlus (vt selle kohta kohtuotsus, 14.4.2016, Ben Ali *vs.* nõukogu, T-200/14, ei avaldata, EU:T:2016:216, punkt 175).

121 Mis puudutab lõpuks faktide hoolsa tuvastamise kohustuse väidetavat rikkumist, siis tuleb märkida, et hageja ei ole oma argumente põhjendanud. Kui seda etteheidet tuleb mõista kui kriitikat selle kohta, et nõukogu jättis põhjalikuma uurimise läbi viimata ja piirdus 10. oktoobri 2014. aasta kirjaga, siis on see seotud viienda väitega, mis puudutab ilmset hindamisviga, ning seetõttu käsitletakse seda viienda väite hindamise raames.

122 Eelnevaid kaalutlusi arvestades tuleb neljas väide tagasi lükata.

Viies väide, et on tehtud ilmne hindamisviga

123 Hageja väidab, et nõukogu on teinud ilmse hindamisvea, otsustades 10. oktoobri 2014. aasta kirja alusel pikendada kõnealuseid piiravaid meetmeid, sest see kiri oli pelgalt luhtumisele määratud katse mõelda välja rikkumine, milles teda süüdistada.

124 Tema sõnul on vaidlustatud aktides üksnes väga ebamäärased ja lakoonilised põhjendused. Nõukogu oleks pidanud esitama täiendavat ja konkreetsemat teavet, selle asemel et piirduda loetelus esitatud põhjendustega.

125 Hageja viitab ühtlasi mitmele asjaolule, et tõendada, et ta ei olnud toime pannud Ukraina eelarvevahendite seadusvastast omastamist [*konfidentsiaalne*].

126 Esiteks oli [*konfidentsiaalne*] otsus seega õiguspärane. Teiseks ei olnud hagejal kui peaministril pädevust panna toime rikkumist, mille toimepanemises Ukraina ametiasutused teda kahtlustavad. Igal juhul tuleneb Ukraina ühe iseseisva kohtu jõustunud otsusest, et riigivara kasutamine [*konfidentsiaalne*] eesmärgil oli seaduslik. Kolmandaks oli Kiievi piirkonna halduskohtu otsuses varem tuvastatud, et [*konfidentsiaalne*]. Seetõttu ei ole riigivara sugugi seadusvastaselt omastatud. Pealegi kinnitavad eelarvevahendite eesmärgipärast kasutamist asjaomased ettevõtjad ise. Neljandaks ei esinenud salajast kokkulepet. Viiendaks ei järginud nõukogu oma kohustust hoolikalt kontrollida, et Ukraina asjaomased õigusnormid tagavad tema kaitseõigused ning õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele, ja et tema nime kandmine loetellu toimus piisavalt kindla faktilise aluse põhjal.

127 Repliigis väidab hageja esmalt, et isegi kui [*konfidentsiaalne*] – mille kohta nõukogul pealegi puuduvad tõendid – leidis aset, ei ole see piisav, et vastata faktide tõsise uurimise nõuetele. Viidates hageja võimalusele vaidlustada Ukrainas toimuva kriminaalmenetluse raames tema suhtes tõstatatud kahtluse tõelevastavus, eitas nõukogu pealegi võimalust kohaldada harta artiklis 48 sätestatud süütuse presumptsiooni põhimõtet.

128 Lisaks rõhutab hageja asjaolu, et vaatamata menetluse algatamisest alates möödunud ajale, ei ole Ukraina ametiasutused esitanud tõendeid rikkumise kohta, mille toimepanemises teda kahtlustatakse.

129 Seejärel väidab hageja, et tal oli võimatu Ukrainas oma seisukohti esitada, nagu tõendavad lisas esitatud mitu kohtuotsust.

130 Lõpuks täpsustab ta ühelt poolt, et vastupidi nõukogu väidetele ei oma tähtsust, et teatav kohtuotsus on tehtud halduskohtumenetluse raames, mitte aga kriminaalmenetluse raames, kuna nende lahendite tähtsus on asjaolus, et need annavad õigusliku vastuse eelnevatele küsimustele, mida esitatakse kriminaalmenetluse raames, ja teiselt poolt, et Ukraina õiguse kohaselt on teise astme kohtuotsused jõustunud.

131 Nõukogu ei nõustu hageja argumentidega.

132 Kõigepealt olgu märgitud, et alates 7. märtsist 2015 kehtivad hageja suhtes uued piiravad meetmed, mis on kehtestatud vaidlustatud aktidega vastavalt otsuse 2014/119 artikli 1 lõikes 1 sõnastatud loetellu kandmise kriteeriumile, mida on täpsustatud otsusega 2015/143 (vt punkt 12 eespool). Selle kohta olgu märgitud, et otsus 2015/364 on autonoomne otsus, mille nõukogu on vastu võtnud korrapärase uuesti läbivaatamise tulemusel, mis on ette nähtud otsuse 2014/119 artikli 5 kolmandas lõigus.

133 Tuleb samuti meenutada, et esiteks sätestab see kriteerium, et piiravaid meetmeid võetakse isikute suhtes, kes on „tuvastatud“ riigivara seadusvastase omastamise eest „vastutavana“ – sealhulgas isikud, „kelle suhtes Ukraina ametiasutused on algatanud uurimise“ Ukraina riigile kuuluvate vahendite või vara seadusvastase omastamisega seoses –, ja teiseks, et seda tuleb tõlgendada nii, et sellega ei peeta abstraktselt silmas kõiki riigile kuuluvate vahendite seadusvastase omastamise juhtumeid, vaid selliseid riigile kuuluvate vahendite või vara seadusvastase omastamise juhtumeid, mis võivad kahjustada õigusriigi järgimist Ukrainas (vt selle kohta kohtuotsus, 15.9.2016, Klyuyev *vs*. nõukogu, T-340/14, EU:T:2016:496, punkt 91).

134 Hageja nimi jäeti vaidlustatud aktidega loetellu põhjusel, et ta on „[i]sik, kelle suhtes Ukraina asutused on algatanud kriminaalmenetluse seoses riigile kuuluvate rahaliste vahendite või vara omastamisega“ (vt punkt 17 eespool).

135 Selle põhjal tuleb kontrollida, kas nõukogu otsustas vaidlustatud aktidega hageja nime loetellu jätta erapooletult ja õiglaselt, võttes arvesse tema valduses olevate tõendite hindamist, selle loetellu jätmise põhjendust ning eespool mainitud asjasse puutuvat kriteeriumi.

136 Sellega seoses tuleb meenutada, et ehkki nõukogul on ulatuslik kaalutlusõigus seoses üldiste kriteeriumidega, mida peab piiravate meetmete vastuvõtmisel arvestama, nõuab harta artikliga 47 tagatud kohtuliku kontrolli tõhusus, et nende põhjenduste õiguspärasuse kontrollimisel, millel rajaneb otsus kanda või jätta isiku nimi nende isikute loetellu, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, tagab liidu kohus, et see otsus, mis on selle isiku jaoks üksikotsus, põhineb piisavalt kindlal faktilisel alusel. See tähendab kõnesoleva otsuse aluseks olevas põhjenduste ülevaates väidetud asjaolude kontrollimist, mistõttu kohtulik kontroll ei ole piiratud esitatud põhjenduste abstraktse tõepärasuse hindamisega, vaid käsitleb küsimust, kas need põhjendused või vähemalt üks neist, mida iseenesest peetakse selle otsuse põhjendamiseks küllaldaseks, on piisavalt täpselt ja konkreetselt tõendatud (vt kohtuotsus, 21.4.2015, Anbouba *vs*. nõukogu, C-605/13 P, EU:C:2015:248, punktid 41 ja 45 ning seal viidatud kohtupraktika).

137 Kohtupraktikas, mis puudutab otsuseid isiku nime jätmise kohta nende isikute loetellu, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, on öeldud, et kui asjaomane isik või üksus esitab põhjenduste ülevaate kohta märkused, on liidu pädev asutus kohustatud hoolikalt ja erapooletult uurima esitatud põhjenduste põhjendatust, võttes arvesse neid märkusi ja neile lisatud võimalikke õigustavaid tõendeid (vt kohtuotsus, 18.7.2013, komisjon jt *vs*. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punkt 114 ja seal viidatud kohtupraktika; kohtuotsus, 30.4.2015, Al-Chihabi *vs*. nõukogu, T-593/11, EU:T:2015:249, punkt 51).

138 Kohtupraktikast ilmneb samuti, et nende tõendite laadi, viisi ja tõhususe hindamiseks, mida komisjonilt võidakse nõuda, tuleb arvesse võtta piiravate meetmete laadi ja konkreetset ulatust ning nende eesmärki (vt kohtuotsus, 30.6.2016, Al Matri *vs*. nõukogu, T-545/13, ei avaldata, EU:T:2016:376, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika).

139 Nagu ilmneb otsuse 2014/119 põhjendustest 1 ja 2, on see otsus võetud vastu Ukraina ametiasutuste toetamise liidu poliitika üldisemas raamistikus, mille eesmärk on soodustada Ukraina poliitika stabiliseerumist. Niisiis vastab see ÜVJP eesmärkidele, mis on eelkõige määratletud ELL artikli 21 lõike 2 punktis b, mille kohaselt liit viib ellu rahvusvahelist koostööd, et tugevdada ja toetada demokraatiat, õigusriiki, inimõigusi ja rahvusvahelise õiguse põhimõtteid (vt selle kohta ja analoogia alusel kohtuotsus, 30.6.2016, Al Matri *vs*. nõukogu, T-545/13, ei avaldata, EU:T:2016:376, punkt 60 ja seal viidatud kohtupraktika).

140 Selles raamistikus näevad kõnealused piiravad meetmed ette eelkõige selliste isikute rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamise, kes on „Ukraina riigivara seadusvastase omastamise eest vastutavana tuvastatud“. Nimelt võimaldab selle vara tagasisaamise hõlbustamine tugevdada ja toetada õigusriiki Ukrainas.

141 Sellest tuleneb, et kõnealuste piiravate meetmete eesmärk ei ole sanktsioneerida karistatavaid tegusid, mille kõnealused isikud võivad olla toime pannud, ega pärssida sunni abil nende tahet selliseid tegusid toime panna. Nende meetmete ainus eesmärk on hõlbustada riigile kuuluvate vahendite seadusvastase omastamise tuvastamist Ukraina ametiasutuste poolt ja säilitada neile ametiasutustele võimalus sellisest seadusvastasest omastamisest saadud tulu tagasi nõuda. Need on niisiis laadilt pelgalt ettevaatusabinõud (vt selle kohta ja analoogia alusel kohtuotsus, 30.6.2016, Al Matri *vs*. nõukogu, T-545/13, ei avaldata, EU:T:2016:376, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).

142 Järelikult ei ole kõnealused piiravad meetmed, mille võttis nõukogu pädevuse alusel, mis talle on antud ELL artiklitega 21 ja 29, sugugi karistusõiguslikku laadi. Neid ei saa seega samastada liikmesriigi kohtu vara külmutamise otsusega, mis võetakse kohaldatava kriminaalmenetluse raames ja nimetatud menetlusega antavaid tagatisi järgides. Seetõttu ei saa nõukogule pandud nõuded seoses tõenditega, millele peab tuginema isiku nime kandmine selliste isikute loetellu, kelle suhtes kohaldatakse vara külmutamist, olla rangelt identsed nende nõuetega, mis kehtivad liikmesriigi kohtule eespool nimetatud juhul (vt selle kohta ja analoogia alusel kohtuotsus, 30.6.2016, Al Matri *vs*. nõukogu, T-545/13, ei avaldata, EU:T:2016:376, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika).

143 Olgu ühtlasi meenutatud, et nõukogu ei pea omal algatusel ja süstemaatiliselt ise uurimisi või kontrolle läbi viima täiendavate täpsustuste saamiseks, kui ta valduses juba on kolmanda riigi ametiasutuste esitatud tõendid, et võtta piiravaid meetmeid sellest riigist pärit isikute suhtes, kelle suhtes toimub seal kohtumenetlus (kohtuotsus, 30.6.2016, Al Matri *vs*. nõukogu, T-545/13, ei avaldata, EU:T:2016:376, punkt 57).

144 Siinses asjas peab nõukogu kontrollima esiteks, mis ulatuses [*konfidentsiaalne*] dokumendid, millele ta kavatseb tugineda, võimaldavad tõendada, nagu on märgitud eespool punktis 134 viidatud põhjendustes hageja nime kandmiseks kõnealusesse loetellu, et Ukraina ametiasutused olid algatanud tema suhtes kriminaalmenetlused asjaolude alusel, mis võivad osutuda riigile kuuluvate vahendite seadusvastaseks omastamiseks, ja teiseks, kas need menetlused võimaldavad hageja tegevust kvalifitseerida vastavalt

eespool nimetatud asjasse puutuvale kriteeriumile. Ainult siis, kui need kontrollid ei anna tulemust, peab nõukogu eespool punktis 137 osundatud kohtupraktikat arvestades läbi viima täiendavaid kontrolle (vt selle kohta ja analoogia alusel kohtuotsus, 30.6.2016, Al Matri *vs.* nõukogu, T-545/13, ei avaldata, EU:T:2016:376, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika).

145 Lisaks ei pea vaidlustatud aktidega reguleeritud koostöö raames (vt punkt 139 eespool) nõukogu põhimõtteliselt ise uurima ja hindama nende asjaolude tõelevastavust ja asjakohasust, millele Ukraina ametiasutused tuginevad hageja suhtes algatatud kriminaalmenetlustes seoses asjaoludega, mida võib määratleda riigile kuuluvate vahendite seadusvastase omastamisena. Nagu ka eespool punktis 141 mainiti, ei ürita nõukogu vaidlustatud akte vastu võttes ise karistada riigile kuuluvate vahendite seadusvastast omastamist, mida Ukraina ametiasutused uurivad, vaid säilitada neile ametiasutustele võimalus tuvastada neid seadusvastaseid omastamisi, ühtlasi neist saadud tulu tagasi saades. Seega peavad nimetatud ametiasutused viidatud menetluste raames kontrollima asjaolusid, millele nad tuginevad, ja vajaduse korral tegema neist järeldusi nimetatud menetluste tulemuse osas (vt selle kohta ja analoogia alusel kohtuotsus, 30.6.2016, Al Matri *vs.* nõukogu, T-545/13, ei avaldata, EU:T:2016:376, punkt 66).

146 Seda tõlgendust kinnitab kohtupraktika, millest tuleneb, et nõukogu ülesanne ei ole kontrollida asjaomase isiku suhtes toimuvate uurimiste põhjendatust, vaid üksnes kontrollida, kas otsus rahalised vahendid külmutada on neid uurimisi arvestades põhjendatud (vt selle kohta ja analoogia alusel kohtuotsus, 5.3.2015, Ezz jt *vs.* nõukogu, C-220/14 P, EU:C:2015:147, punkt 77).

147 Vastab tõele, et nõukogu ei saa igal juhul kinnitada Ukraina ametiasutuste järeldusi [*konfidentsiaalne*]. Selline tegevus ei oleks kooskõlas hea halduse põhimõttega ega üldisemalt liidu institutsioonide kohustusega järgida liidu õiguse kohaldamise raames põhiõigusi, nagu on märgitud ELL artikli 6 lõike 1 esimeses lõigus koostoimes harta artikli 51 lõikega 1 (vt selle kohta ja analoogia alusel kohtuotsus, 30.6.2016, Al Matri *vs.* nõukogu, T-545/13, ei avaldata, EU:T:2016:376, punkt 67).

148 Siiski peab nõukogu juhtumi asjaolusid arvestades hindama vajadust viia läbi täiendavaid kontrolle, eelkõige paluda Ukraina ametiasutustelt täiendavate tõendite esitamist, kui juba esitatud tõendid osutuvad ebapiisavaks või vastuoluliseks. Nimelt ei saa välistada, et nõukogule kas Ukraina ametiasutuste endi poolt või mingil muul viisil edastatud asjaolud panevad selle institutsiooni kahtlema nende ametiasutuste poolt juba edastatud tõendite piisavuses. Seoses asjaomastele isikutele antava õigusega esitada märkused nende põhjenduste kohta, mida nõukogu kavatseb kasutada, et jätta nende nimi kõnealusesse loetellu, võivad need isikud pealegi esitada selliseid tõendeid või koguni õigustavaid tõendeid, mis muudaksid vajalikuks selle, et nõukogu viib läbi täiendavad kontrollid. Ehkki nõukogu ei saa asendada Ukraina õiguskaitseasutuste hinnangut [*konfidentsiaalne*] kriminaalmenetluse põhjendatuse kohta enda omaga, ei saa siiski välistada, et eelkõige hageja märkusi silmas pidades võib sellel institutsioonil olla kohustus küsida Ukraina ametiasutustelt selgitusi menetluse aluseks olevate asjaolude kohta (vt selle kohta ja analoogia alusel kohtuotsus, 30.6.2016, Al Matri *vs.* nõukogu, T-545/13, ei avaldata, EU:T:2016:376, punkt 68).

149 Siinses asjas tuleb märkida, et nõukogu tugineb hageja suhtes piiravate meetmete säilitamisel peamiselt 10. oktoobri 2014. aasta kirjale [*konfidentsiaalne*]. Kirjast ilmneb samuti [*konfidentsiaalne*]. Üksnes üks nendest kahest menetlusest, see, mille number on [*konfidentsiaalne*], puutub asjasse, kuna see seondub riigile kuuluvate vahendite seadusvastase omastamisega, mis vastab hageja nime loetellu jätmise põhjendusele vaidlustatud aktides. Ukraina ametiasutused on selle menetluse eseme määratlenud pealegi juriidiliselt kui [*konfidentsiaalne*] vahendite seadusvastase omastamise. Sellest kirjast ilmneb, et hageja oli väidetavalt [*konfidentsiaalne*] vahendeid seadusvastaselt omastanud.

150 Sellest tuleneb, et hageja suhtes piiravate meetmete säilitamine oli põhjendatud tõenditega, mis võimaldasid nõukogul teha ühemõttelise järelduse, et esines Ukraina õiguskaitseasutuste poolt algatatud menetlus hageja suhtes seoses riigile kuuluvate vahendite seadusvastase omastamisega.

151 Nimelt tuleb märkida, et 10. oktoobri 2014. aasta kiri kinnitab, et [*konfidentsiaalne*], nii et ei jää ühtegi kahtlust hageja väidetava seotuse kohta, eriti kuna rikkumist kirjeldavad faktilised asjaolud on püsivad, kokkulangevad ning Ukraina ametiasutused on need juriidiliselt määratlenud riigile kuuluvate vahendite seadusvastase omastamisena, mis vastab eespool viidatud asjasse puutuvale kriteeriumile.

152 Lisaks sisalduvad need nõukogule edastatud tõendid [*konfidentsiaalne*] (vt selle kohta kohtuotsus, 15.9.2016, Klyuyev *vs*. nõukogu, T-340/14, EU:T:2016:496, punktid 41 ja 93). Sellega seoses ei saa nõukogule niisiis ette heita, et ta järeldas, et teave [*konfidentsiaalne*] oli õige ja tõendatud.

153 Lisaks tuleb märkida, et kirjas mainitakse, et hagejat kahtlustatakse teatud majandusalaste süütegude [*konfidentsiaalne*] toimepanemises.

154 Sellega seoses tuleb märkida, et kõnealused piiravad meetmed lihtsustavad ja täiendavad Ukraina ametiasutuste jõupingutusi saada seadusvastaselt omastatud avaliku sektori vara tagasi, mis kuulub õigusriigi tugevdamise eesmärgi alla, nagu sai märgitud eespool punktides 140 ja 141.

155 Lõpuks on esiteks lisaks asjakohane märkida, et selliste majandusalaste kuritegude eest nagu riigile kuuluvate vahendite seadusvastane omastamine vastutusele võtmine on oluline vahend korruptsioonivastases võitluses, ning et liidu välistegevuse kontekstis on korruptsioonivastane võitlus õigusriigi mõistega hõlmatud põhimõte. Teiseks olgu meenutatud, et hagejale ette heidetud rikkumine kuulub laiemasse konteksti, kus arvestatavat osa Ukraina endisest võimuladvikust kahtlustatakse raskete süütegude toimepanemises riigile kuuluvate vahendite haldamisel, ohustades niiviisi tõsiselt riigi institutsioonilisi ja õiguslikke aluseid ja kahjustades eeskätt seaduslikkuse põhimõtet, täidesaatva võimu omavoli keelu, tõhusa kohtuliku kontrolli ja seaduse ees võrdsuse põhimõtteid (vt selle kohta kohtuotsus, 15.9.2016, Klyuyev *vs*. nõukogu, T-340/14, EU:T:2016:496, punkt 117). Sellest järeldub, et võttes arvesse ametikohta, millel hageja oli Ukraina endises võimuladvikus, aitavad kõnealused piiravad meetmed tervikuna tõhusalt kaasa selliste riigile kuuluvate vahendite seadusvastase omistamise kuritegude eest vastutusele võtmisele hõlbustamises, millega tekitati kahju Ukraina institutsioonidele, ning võimaldavad Ukraina ametiasutustel hõlpsamalt saada tagasi võimuladviku poolt seadusvastase omastamisega saadud tulu. See hõlbustaks süüdistuste põhjendatuks osutumise korral endise režiimi liikmete poolt toime pandud väidetavate korruptsioonitegude eest kohtulikku karistamist, aidates niiviisi kaasa õigusriigi toetamisele selle riigis (vt selle kohta kohtuotsus, 15.9.2016, Klyuyev *vs*. nõukogu, T-340/14, EU:T:2016:496, punkt 118).

156 Nii on nõukogu ilmset hindamisviga tegemata vaidlustatud aktid vastu võtnud seoses hagejaga.

157 Seda järeldust ei sea kahtluse alla hageja teised argumendid.

158 Esiteks tuleb tagasi lükata hageja argument, et tema suhtes Ukrainas toimuva uurimise tulemusel ei saanud järeldada, et ta on toime pannud mis tahes rikkumise, arvestades [*konfidentsiaalne*], ning Ukraina õigusnormides selles valdkonnas sätestatut ning talle antud piiratud otsustusvõimu.

159 Nimelt ei vaidle hageja vastu 10. oktoobri 2014. aasta kirja autentsusele. Niisiis tuleb järeldada, et nõukogu on tõendanud, et Ukrainas algatati hageja suhtes kriminaalmenetlus. Sellega seoses tuleb märkida, et hageja poolt ainsana nõukogule enne vaidlustatud aktide vastuvõtmist esitatud tõenditega sooviti sisuliselt vaidlustada uurimise põhjendatust ning need puudutasid peaministri pädevust Ukraina õiguskorras ning Ukraina eelarvealaseid sätteid. Need tõendid ei suutnud niisiis kahtluse alla seada rahaliste vahendite külmutamise otsuse põhjendatust seoses uurimisega.

160 Igal juhul ei ole asjasse puutuv ükski hageja argument, millega ta soovib vaidlustada tema vastu esitatud süüdistuste tõelevastavust ja ümber lükata nende asjaolude esinemist, mis moodustavad Ukrainas süüteo koosseisu, kuna nagu ilmneb eespool punktides 141, 143, 145 ja 146 viidatud kohtpraktikast, ei olnud nõukogul põhimõtteliselt kohustust ise uurida ja hinnata nende asjaolude tõelevastavust ja asjakohasust, millele Ukraina ametiasutused tuginesid, et viia hageja suhtes läbi

kohtulikku uurimist; need ametiasutused peavad viidatud uurimiste raames kontrollima asjaolusid, millele nad tuginevad, ja tegema neist järeldusi uurimiste tulemuse osas (vt selle kohta ja analoogia alusel kohtuotsus, 14.4.2016, Ben Ali *vs.* nõukogu, T-200/14, ei avaldata, EU:T:2016:216, punkt 158).

161 Mis puudutab teiseks Ukraina halduskohtute lahendeid, mis hageja sõnul tõendavad sisuliselt, et tema suhtes algatatud uurimise aluseks olevad asjaolud ei kujuta endast riigile kuuluvate vahendite seadusvastast omastamist, siis tuleb märkida, et sõltumatult küsimusest, kas need on asjasse puutuvad või mitte, ei ole hageja tõendanud, et nõukogu oli nendest teadlik enne vaidlustatud aktide vastuvõtmist. Sellest tuleneb, et nõukogule ei saa ette heita ilmset hindamisviga sellega seoses.

162 Lisaks tuleb meenutada, et vahendite külmutamise otsust tuleb hinnata seda teavet arvesse võttes, mis oli nõukogu valduses selle otsuse tegemise hetkel (kohtuotsus, 28.5.2013, Trabelsi jt *vs.* nõukogu, T-187/11, EU:T:2013:273, punkt 115). Väljakujunenud kohtupraktikast ilmneb nimelt, et liidu akti õiguspärasust hinnatakse akti vastuvõtmise ajal olemasolevate faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel (vt kohtuotsus, 26.10.2012, Oil Turbo Compressor *vs.* nõukogu, T-63/12, EU:T:2012:579, punkt 19 ja seal viidatud kohtupraktika).

163 Mis puudutab kolmandaks liidu õiguskorras harta artikli 48 lõikes 1 esitatud süütuse presumptsiooni põhimõtte väidetavat rikkumist, siis tuleb sarnaselt nõukoguga sedastada, et vaidlustatud aktides ei ole mingeid viiteid sellele, et hageja mõisteti süüdi tegude eest, mis on Ukraina karistusõiguse või liidu liikmesriigi õiguse alusel sanktsioneeritavad, ega ka midagi sellist, mis mõjutaks Ukraina pädevate ametiasutuste ja kohtute hinnangut faktilistele asjaoludele. Lisaks ei ole nõukogu kõnealuseid akte vastu võttes tekitanud avalikus arvamuses arusaama, et hageja on süüdi. Kõnealustes aktides tuvastas nõukogu üksnes, et hageja suhtes on Ukrainas algatatud kriminaalmenetlus riigile kuuluvate rahaliste vahendite seadusvastase omastamise eest (vt selle kohta ja analoogia alusel kohtuotsus, 27.2.2014, Ezz jt *vs.* nõukogu, T-256/11, EU:T:2014:93, punktid 82–84).

164 Mis puudutab neljandaks [*konfidentsiaalne*] ebausaldusväärsust, mis varjutab 10. oktoobri 2014. aasta kirja, siis tuleb esiteks märkida, et Ukraina on Euroopa Nõukogu liikmesriik alates 1995. aastast ja on ratifitseerinud EIÕK, ja teiseks, et nii liit kui ka rahvusvaheline üldsus on Ukraina uut režiimi tunnustanud kui legitiimset. Nõukogu ei ole seega teinud viga, tuginedes [*konfidentsiaalne*] tõenditele, ilma et ta seaks kahtluse alla Ukraina režiimi ja kohtusüsteemi seaduslikkust ja legitiimsust. Igal juhul, kuna hageja argumentide analüüsimine eeldab seda, et Üldkohus võtaks seisukoha Ukraina režiimivahetuse õiguspärasuse kohta, siis olgu märgitud, et selline analüüs ei ole hõlmatud kontrolliga, mida Üldkohus teostab käesoleva kohtuasja esemeks olevate aktide üle (vt selle kohta ja analoogia alusel kohtuotsus, 25.4.2013, Gbagbo *vs.* nõukogu, T-119/11, ei avaldata, EU:T:2013:216, punkt 75).

165 Viiendaks, mis puudutab väiteid põhjenduse väidetava ebapiisavuse kohta, siis tuleb viidata hinnangule, mis anti esimese väite raames, mis käsitles põhjendamiskohustuse rikkumist.

166 Lõpuks väitis hageja oma kirjalikes avaldustes ja kohtuistungil – tuginedes esiteks 16. oktoobri 2014. aasta kohtuotsusele LTTE *vs.* nõukogu (T-208/11 ja T-508/11, edasi kaevatud, EU:T:2014:885) ja teiseks kohtujurist Sharpstoni ettepanekule kohtuasjas nõukogu *vs.* LTTE (C-599/14 P, EU:C:2016:723) –, et nõukogu ülesanne oli enne kolmanda riigi ametiasutuse otsusele tuginemist hoolikalt kontrollida, kas selle riigi asjasse puutuvad õigusnormid tagavad kaitseõiguste ja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele sellise kaitse, mis on võrdväärne liidus tagatud kaitsega. Hageja sõnul ei ole mingit alust eeldada, et põhiõiguste kaitse tase Ukrainas on vähemalt võrdväärne liidus eksisteerivaga. Seetõttu peab nõukogu kontrollima, kas Ukraina õiguskord tagab sellise kaitse.

167 Käesolev argument tugineb ekslikele eeldustele. Nimelt ei ole Üldkohtu lähenemine kohtuasjas, milles tehti 16. oktoobri 2014. aasta kohtuotsus LTTE *vs.* nõukogu (T-208/11 ja T-508/11, EU:T:2014:885), siinsele juhtumile üle kantav.

168 Täpsemalt nägi viidatud kohtuasjas nõukogu 27. detsembri 2001. aasta ühine seisukoht 2001/931/ÜVJP terrorismivastaste erimeetmete rakendamise kohta (EÜT 2001, L 344, lk 93; ELT eriväljaanne 18/01, lk 217), millega kehtestatakse mehhanism, mille tagajärjel saab nõukogu lisada isiku rahaliste vahendite külmutamise loetellu liikmesriigi ametiasutuse või olenevalt olukorrast kolmanda riigi otsuse põhjal, ette kriteeriumi määramaks isikud, kelle suhtes nõukogu võtab piiravaid meetmeid, mis oli sõnastatud järgmiselt:

„[...] loend koostatakse asjakohases toimikus sisalduvate täpsete andmete või tõendite põhjal, millest nähtub, et pädev asutus on asjaomaste isikute, rühmituste või üksuste suhtes teinud otsuse, olenemata sellest, kas see käsitleb arvestatavate ja usaldusväärsete tõendite või vihjete põhjal terroriakti uurimise algatamist, terroriakti eest vastutuselevõtmist, sellise akti toimepaneku katset, selles osalemist või sellele kaasaaitamist või mõnes sellises aktis süüdimõistmist. Loendisse võib arvata isikuid, rühmitusi ja üksusi, kelle ÜRO Julgeolekunõukogu on tunnistanud terrorismiga seotuks ja kellele ta on määranud sanktsioone.“

169 Siinses asjas ei ole Ukraina ametiasutuste eelneva otsuse olemasolu üks kriteeriumidest, mis on kehtestatud otsuse 2014/119 artikli 1 lõikes 1, mida on muudetud otsusega 2015/143 ja milles sätestatakse tingimused kõnealuste piiravate meetmete võtmiseks, kusjuures nende ametiasutuste algatatud kohtumenetlused on üksnes faktiliseks baasiks, millele need meetmed tuginevad. Nimelt viitab asjasse puutuv kriteerium üksnes „Ukraina riigivara seadusvastase omastamise eest vastutavana tuvastatud“ isikutele.

170 Sellega seoses tuleb veel esile tõsta, et asjasse puutuva kriteeriumi sõnastus sarnaneb rohkem selle kriteeriumiga, mida käsitleti kohtuasjas, milles tehti 27. veebruari 2014. aasta kohtuotsus Ezz jt *vs.* nõukogu (T-256/11, EU:T:2014:93). Täpsemalt leidis Üldkohus 27. veebruari 2014. aasta kohtuotsuse Ezz jt *vs.* nõukogu (T-256/11, EU:T:2014:93) punktis 66, et see kriteerium hõlmas isikuid, kelle suhtes toimus kriminaalmenetlus „riigi vahendite õigusvastase kasutamise“ eest, ja seda ilma analüüsimata küsimust, kas asjaomase riigi, sealses asjas Egiptuse õiguskord pakub võrreldavat kaitset sellega, mis on liidus tagatud.

171 Nii nagu märkis nõukogu kohtuistungil, tuleb igal juhul nentida, et esineb oluline erinevus ühelt poolt selliste piiravate meetmete, mida käsitleti kohtuasjas, milles tehti 16. oktoobri 2014. aasta kohtuotsus LTTE *vs.* nõukogu (T-208/11 ja T-508/11, EU:T:2014:885), mis puudutasid terrorismivastast võitlust, ja teiselt poolt selliste meetmete vahel, mis nagu siinses asjas asetuvad ühelt poolt liidu ja teiselt poolt kolmanda riigi (siinses asjas Ukraina) uute ametivõimude vahelise koostöö raamistikku.

172 Nimelt ei toimu terrorismivastane võitlus, millesse nõukogu panustab teatud isikuid või üksusi puudutavate piiravate meetmete vastuvõtmisega, tingimata koostöö raames, mis toimub sellise kolmanda riigi ametiasutustega, kus on toimunud režiimi muudatus ja mida nõukogu on otsustanud toetada. Seevastu on olukord selline siinses asjas käsitletud meetmete puhul, nagu see oli ka meetmete puhul, mida käsitleti kohtuasjas, milles tehti 27. veebruari 2014. aasta kohtuotsus Ezz jt *vs.* nõukogu (T-256/11, EU:T:2014:93), mida apellatsiooniastmes kinnitati 5. märtsi 2015. aasta kohtuotsusega Ezz jt *vs.* nõukogu (C-220/14 P, EU:C:2015:147).

173 Kui niisiis nõukogu silmnähtavalt poliitiline valik, mis seisneb koostöös Ukraina uute ametivõimudega – mida nõukogu loeb usaldusväärseks –, et võimaldada neil eelkõige saada tagasi riigile kuuluvad vahendid, mida võidi seadusvastaselt omastada, „et tugevdada õigusriigi [...] põhimõtteid“ Ukrainas, oleks allutatud tingimusele, et vaatamata asjaolule, et see riik on Euroopa Nõukogu liige ja on ratifitseerinud EIÕK, peab Ukraina riik tagama vahetult pärast režiimi muudatust põhiõiguste kaitse taseme, mis vastab liidus ja selle liikmesriikides pakutavale, siis kahjustataks sisuliselt nõukogu ulatuslikku kaalutlusruumi, mis tal on, et määratleda üldised kriteeriumid, mis piiritlevad nende isikute ringi, kelle suhtes võib võtta piiravaid meetmeid, et toetada neid uusi ametivõime (vt punkt 136 eespool).

174 Selle ulatusliku kaalutlusõiguse teostamisel peab nõukogul seega olema vabadus otsustada, et pärast režiimi muudatust väärivad Ukraina ametiasutused toetust, kuivõrd nad parandavad demokraatiat ja õigusriigi põhimõtete järgimist Ukrainas, võrreldes seal varem valitsenud olukorraga; ja et üks võimalusi õigusriigi tugevdamiseks ja toetamiseks on külmutada nende isikute vara, kes on tuvastatud Ukraina riigivara seadusvastase omastamise eest vastutavana, kusjuures see mõiste hõlmab pärast 2015. aasta jaanuari akte ka isikuid, kelle suhtes Ukraina ametiasutused on algatanud uurimise seoses riigile kuuluvate vahendite seadusvastase omastamisega või sellele kaasa aitamisega, ja seoses ametiseisundi kuritarvitamisega sellele tegevusele kaasa aitamisega.

175 Seega, üksnes juhul kui nõukogu poliitiline otsus toetada uut Ukraina režiimi, sealhulgas kõnealustest piiravatest meetmetest tuleneva koostöö vormis, osutuks ilmselgelt ekslikuks, eelkõige seetõttu, et selles riigis rikutakse pärast režiimi muudatust süstemaatiliselt põhiõigusi, võib võimalik kooskõla puudumine Ukraina põhiõiguste kaitse ja liidus eksisteeriva põhiõiguste kaitse vahel avaldada mõju nende meetmete hageja suhtes säilitamise õiguspärasusele. Käesoleva hagi hindamisel ilmnes, et olukord ei ole selline siinses asjas.

176 Käesolevas asjas tuleb märkida, et hageja poolt esitatud asjaolud ei suuda kahtluse alla seada nende süüdistuste tõenäolist paikapidavust, mis esitati talle seoses riigile kuuluvate vahendite seadusvastase omastamisega, nagu seda eespool hinnati, ega ole need ka piisavad, et tõendada, et tema konkreetset olukorda mõjutasid tema poolt viidatud probleemid, mis puudutasid Ukraina kohtusüsteemi tema suhtes toimunud menetluse raames, ja mis on aluseks otsusele jätta tema suhtes piiravad meetmed kehtima.

177 Kõike eelnevat silmas pidades tuleb järeldada, et nõukogu on täitnud tal lasuva tõendamiskoormise ega ole teinud ilmset hindamisviga, kui ta järeldas, et 10. oktoobri 2014. aasta kiri oli piisav faktiline alus, mis tõendas, et vaidlustatud aktide vastuvõtmise kuupäeval oli hageja suhtes algatatud kriminaalmenetlus [*konfidentsiaalne*] riigile kuuluvate vahendite seadusvastase omastamisega seoses, ja jättis selle põhjal hageja nime loetellu.

178 Neil asjaoludel tuleb viies väide tagasi lükata.

179 Seetõttu tuleb hagi tervikuna jätta rahuldamata, ilma et oleks vaja hinnata hageja taotlust menetlust korraldavate meetmete võtmiseks ega nõukogu poolt teise võimalusena esitatud taotlust jätta otsuse 2015/364 mõju kehtima.

Kohtukulud

180 Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hageja kahjuks, tuleb kohtukulud vastavalt nõukogu nõuetele välja mõista hagejalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kuues koda)

otsustab:

1) Jätta hagi rahuldamata.

2) Mõista kohtukulud välja Mykola Yanovych Azarovilt.

Berardis Spielmann Csehi

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 7. juulil 2017 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse taust 1

Hagiavalduse esitamisele järgnenud asjaolud 3

Menetlus ja poolte nõuded 4

Õiguslik käsitlus 5

Esimene väide, et rikutud on põhjendamiskohustust 5

Teine väide, et on rikutud põhiõigusi 7

Neljas osa, mille kohaselt on rikutud kaitseõigusi 7

Esimene osa, mille kohaselt on rikutud omandiõigust 9

Teine osa, mis puudutab majandustegevusega tegelemise õiguse rikkumist 10

Kolmas osa, mis puudutab piiravate meetmete ebaproportsionaalsust 11

Kolmas väide, et võimu on kuritarvitatud 12

Neljas väide, et on rikutud hea halduse põhimõtet 13

Viies väide, et on tehtud ilmne hindamisviga 14

Kohtukulud 21